

În spatele camerei

Cei mai mari fotojurnaliști
ai vremurilor noastre

Text de

LAURA MAGNI

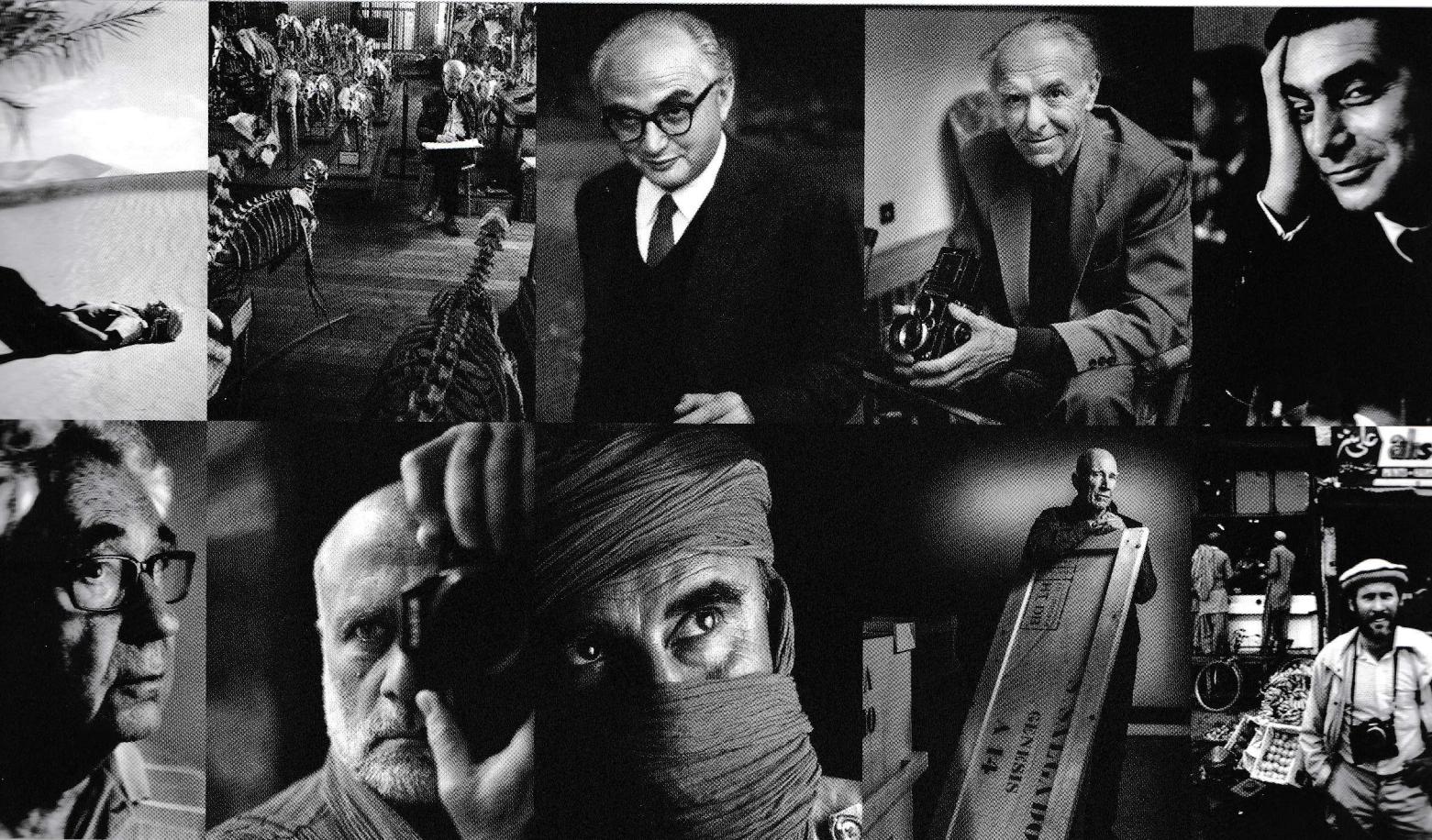
Galerie

introducere 6 • Dorothea Lange 10 • Alfred Eisenstaedt 18 • Cecil Beaton 26

Margaret Bourke-White 36 • George Rodger 44 • Henri Cartier-Bresson 54

David Seymour 66 • Robert Doisneau 76 • Robert Capa 86 •

Verner Bischof 100 • W. Eugene Smith 110 • Ernst Haas 120 • Marc Riboud 130 • Larry Burrows 142 • Elliott Erwitt 152 • Ferdinando Scianna 166
Abbas Attar 180 • Sebastião Salgado 194 • Steve McCurry 208 • Autorii 222

Dorothea Lange

O viață de provocări curajoase apărute din miezul Visului American. Marea Depresiune și cealaltă față a Americii reprezentate cu o profundă și lucidă omenie.

Înainte de a fi un mare fotograf, Dorothea este o femeie magnifică. Puternic încercată de viață, reacționează prompt la lovitură după lovitură. A început să se confrunte devreme cu dificultăți; la vîrstă de 7 ani, poliomielita a lăsat-o cu un șchiopătat; când avea 12 ani, tatăl ei a plecat de acasă (odată cu un nume la care ea avea să renunțe); sănătatea i-a fost compromisă pentru totdeauna încă din tinerețe.

Dorothea Nutzhorn a fost nu doar importantă (ca semn de protest, a adoptat numele de familie al mamei sale, Lange), ci și, cum se spune, o femeie ciudată, un spin în coasta unei Americi care se promova drept mesager al libertății și progresului. Un portret alegoric ar putea să o reprezinte pe Dorothea ca pe o muză ghemuită pe capota unui Dodge (ambele în alb-negru), în peisajul color al unei reclame din anii 1940: gospodine extatice și soți de carieră pe fundalul unui asfintit roz. Ea ar ține în mâna o oglindă mare în care s-ar reflecta un orizont sumbru – tot în alb-negru: mărăcini rostogolindu-se, împinsă de vînt sub un cer înnorat. Privirea ei ar țâșni deasupra oglinzii. Ochi limpezi, plini de empatie, însă hotărâți să nu facă vreun fel de concesie. De parcă i-ar spune Americii: asta ești cu adevărat.

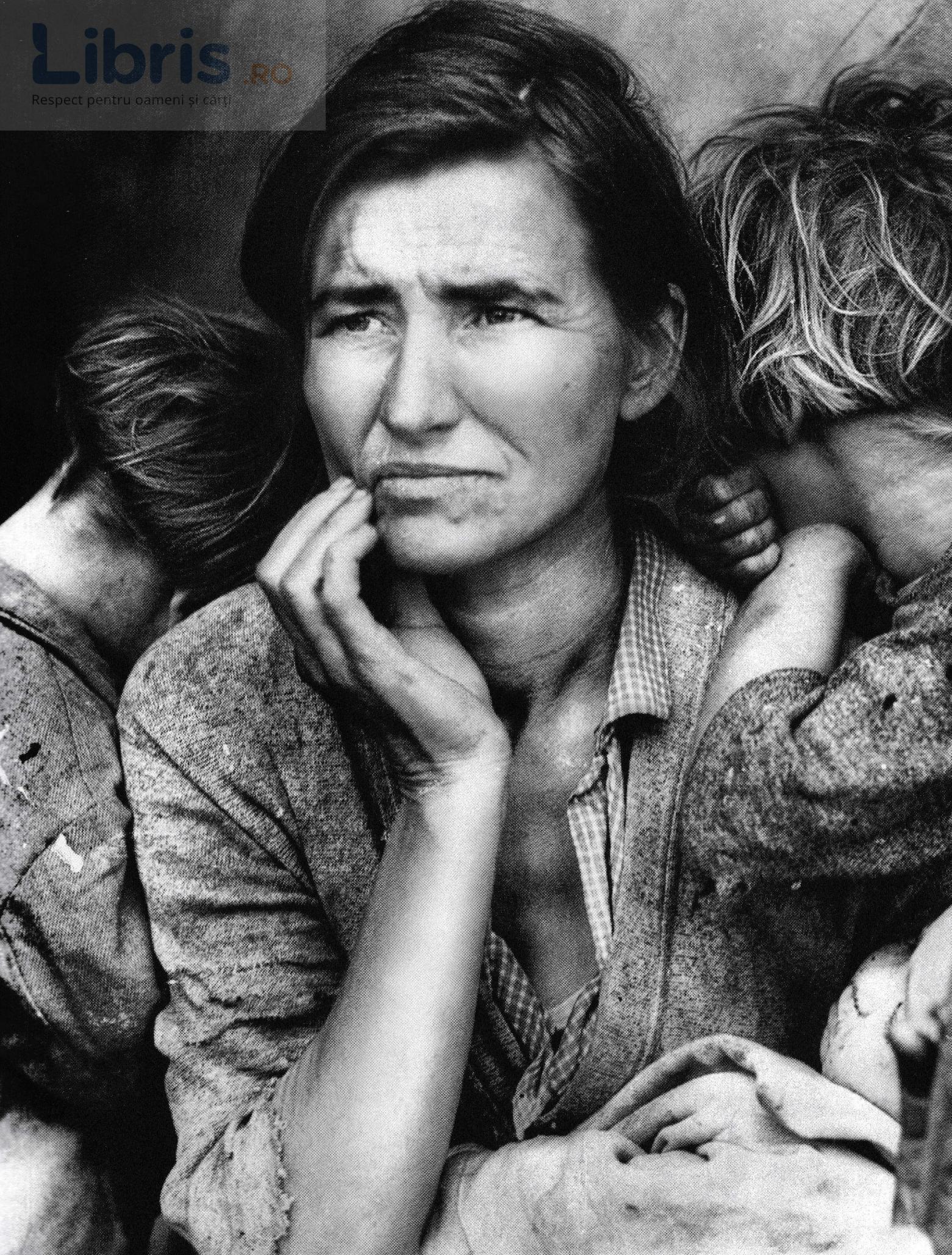
Când Lange a părăsit New Yorkul în 1918, avea deja de gînd să călătorească în toată lumea, însă lipsa banilor a obligat-o să se opreasca și să-și aleagă locul unde avea să rămână tot restul vieții: Berkeley, în Golful San Francisco. Aici, din studioul ei de fotograf de portret, a ajuns purtată de criza economică, de grevele Marii Depresiuni și de devastatoarea perioadă Dust Bowl, cu furtunile sale de praf, cu seceta și foametea. Cealaltă imagine a Americii este un mare ghem de mărăcini care se rostogolește deodată peste ea. Fotografiile care prezintă țărani șomeri, muncitori și fermieri pe un pământ arid al unui deșert în care nu e nimic de recoltat.

În acest portret realizat de Larry Colwell, Dorothea Lange pare modestă, cu un vîl de tristețe aşternut pe chip. Imaginea spune mai multe despre suferințele ei decât despre curajul neîmblânzit cu care le-a făcut față.

Respect p Migranți amețiti și înfometăti, obișnuiți să mănânce legume

înghețate precum scoarța pământului din care sunt extrase; someri stând la coadă pentru o farfurie cu mâncare, precum cei din instantaneul magnific în care unul dintre ei, stând cu spatele la ceilalți, exprimă disperarea mută a tuturor. O altă fotografie arată privirea îndurerată și deznădăjduită a magnetizantei mame migrante cu cei doi copii care se ascund după umerii ei. Sunt aceiași frați ai orzului și culegători sezonieri din cărțile lui Steinbeck, trăind pe aceleași străzi și în cocioabele dărăpăname din Monterey.

California, SUA, 1936 Realizată în Imperial Valley, California, această fotografie intitulată *Mamă migrantă* va deveni cea mai reprezentativă imagine a Marii Depresiuni. Femeia din imagine este mama a șapte copii și se străduiește să supraviețuască în condiții disperate la marginea unei tabere, alături de alți 2 000 de culegători de mazăre. Publicarea fotografiei în *San Francisco News* va atrage atenția națiunii asupra condițiilor de trai a mii de muncitori zilieri migranți care trăiesc în sărăcie lucie, făcând ca oamenii să trimită ajutoare pentru tabere, sub formă de alimente și medicamente. Reportajul este un mare succes și în lumea fotojurnalismului (în 1998, un exemplar semnat al fotografiei *Mamă migrantă* se va vinde la Sotheby's cu 244 500 dolari), iar chipul tinerei mame apare chiar și pe un timbru. Peste ani, un jurnalist a găsit-o pe femeie. Numele său era Florence Thompson și a susținut că a cerut ca fotografiile cu ea să nu fie publicate. Femeia a declarat că nu a obținut nimic de pe urma celebrității fotografiei. Însă, în anul 1983, când suferea de cancer, o campanie de strângere de fonduri pentru îngrijirile sale medicale avea să-i aducă familiei sale donații în valoare de 25 000 de dolari.

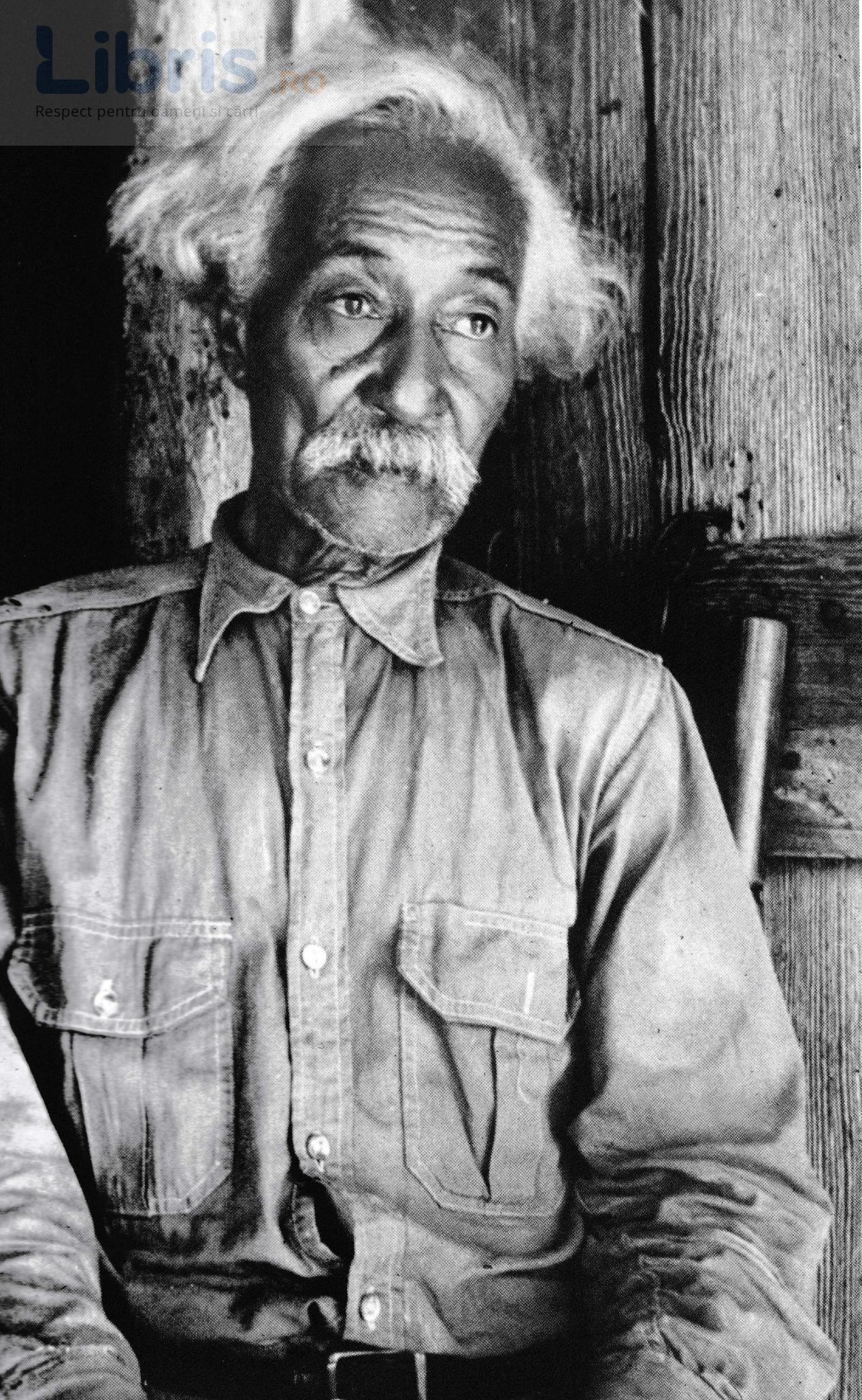
În 1941, Fundația Guggenheim i-a acordat Dorothei Lange o bursă prestigioasă, dar ea a renunțat ulterior la aceasta pentru a documenta în numele guvernului tragedia civililor japonezi americani după Pearl Harbor: deportarea de pe Coasta de Vest, încarcerarea tinerilor care juraseră credință drapelului american cu puțin timp în urmă și închiderea acestora în lagăre permanente.

Aceste fotografii au fost atât de critice și de puternice, încât armata le-a confiscat, ținându-le sub cheie în arhive timp de peste cincizeci de ani. Chiar și un reportaj comandat de *LIFE* referitor la inundarea Văii Berryessa și la dispariția orașului Monticello nu a fost publicat. Lange avea să dedice ulterior acestui subiect un număr întreg din revista *Aperture Magazine*, a cărei cofondatoare a fost. În afara activității sale de documentare a unei Americi neliniștite și degradate, care se străduia să-și făurească visuri, dar care nu putea lupta eficient împotriva sărăciei, Lange a realizat eseuri fotografice referitoare la Irlanda și Egipt. Împreună cu al doilea soț, a explorat Pakistanul, Coreea și Vietnamul. El întocmea rapoarte și strângea date, iar ea făcea fotografii, venind tot mai mult în contact direct cu oamenii, așezându-se pe podea alături de ei, vorbind despre ea înainte de a pune întrebări și fără a le interzice copiilor cu mâini murdare și lipicioase să-i atingă aparatul de fotografiat.

California, SUA, 1936 Această familie fără adăpost care așteaptă să-i ia cineva cu autostopul de pe Highway 99, unde nu se vede nici măcar umbra vreunui copac, nu are unde să meargă. Lange își compune fotografiile în aşa fel încât să evidențieze senzația unui viitor absent: în acest caz, întinderea vastă și goală, bătută de soare. Drumul se întinde în depărtare, aproape pustiu și aparent imposibil de atins.

Dorothea Lange

Alfred Eisenstaedt

O fotografie care a devenit un simbol și nouăzeci de coperte pentru LIFE. Un fotograf-povestitor de un optimism incurabil și o simplitate dezarmantă, dar și un maestru al luminii.

A prezis ironic: „Pe mormântul meu va scrie: e autorul fotografiei Ziua V-J în Times Square”. Dar, când le-a dat pelicula redactorilor de la revista LIFE, nu și-ar fi putut imagina că, șaptezeci de ani mai târziu, trei astrofizicieni aveau să examineze fiecare milimetru al acelui instantaneu. Nu putea prevede că, localizând sursa umbrei din cadru, specialiștii aveau să poată stabili ora exactă a fotografiei. Au studiat corespondența astronomică dintre ora asfințitului în Manhattan în ziua aceea, limbile ceasului de pe O-ul unei mărci de materiale textile și ora la care a fost anunțată victoria în Times Square cu ajutorul unui semnal electric. Au calculat înălțimea unui semn de pe acoperișul hotelului Astor (un ceas solar întâmplător) peste colțul dintre Broadway și West 45th Street. Au construit simulări și au comparat rezultatul cu mărturia așa-zisilor protagonisti ai fotografiei. Specialiștii au conchis că niciunul dintre cuplurile care s-au prezentat la LIFE nu putea fi „acel” cuplu: un marinări care săruta pătimăș o asistentă întâlnită din întâmplare pe stradă, în euforia Zilei V-J, când Japonia s-a predat și războiul s-a sfârșit.

Născut pe teritoriul fostului Imperiu German și al Poloniei de azi, până să se apuce de fotografie, Eisenstaedt și-a câștigat pâinea în Berlin vânzând curele și nasturi. În Italia, a surprins întâlnirea dintre Hitler și Mussolini, iar în Geneva l-a prins pe Goebbels uitându-se urât drept în lentila aparatului; cu toate acestea, cariera i-a luat avânt în New York, chiar în redacția revistei LIFE. Între 1936 și 1972, „Eisie” avea să meargă acolo în majoritatea zilelor, mai puțin în august, luna dedicată iubitei sale insule Martha’s Vineyard. Acolo, în lumina orbitoare a oceanului, în largul localității Cape Cod, a început să experimenteze cu filtre, lentile, prisme, dar niciodată cu blițul.

Această fotografie din 1964 este realizată de Philippe Halsman. În fața camerei, Eisenstaedt face o aluzie jucăușă la arta să și pozează de parcă ar fi un tripod, cu două aparate în jurul gâtului și un ochi căscat precum diafragma în clipa în care se aude clicul aparatului. Își etalează hotărârea și pasiunea pentru fotografie în toată splendoarea lor.

Alfred Eisenstaedt